

Ekonomia

2021 – 2025

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove

Rritja ekonomike dhe mbështetja për sipërmarrjen dhe *Pagat* 2021 - 2025

A. Analizë e Programit Qeverisës të Shqipërisë 2021-2025 në Kontekstin Politik, Social, Ekonomik, Buxhetor, Ndërkombëtar dhe Global

B. Analizë dhe Vlerësim i Premtimeve bazuar te tendencat Historike në Alokimet Fiskale dhe Performancën në drejtimit përkatëse

Analiza e përmbushjes së premtimeve

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efiçenca e menaxhimit të kostove:
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](#) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të përcaktuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](#) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

FISKALISTI

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

ALTAX - POLIFAKT

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

ALTAX

Communicate through social media addresses

ALTAX

Watch our informative and educational videos

ALTAX.AL

Read and download unique analyses and studies

POLIFAKT.AL

Look at how many political promises have been kept.

App Store
Google Play

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Objektivi - Rritja ekonomike dhe mbështetje për sipërmarrjen dhe pagat

Objektivi

Të stimulohen investimet dhe rritja ekonomike përmes mbështetjes së sipërmarrjeve, rritjes së pagave dhe modernizimit të industrisë, duke siguruar një zhvillim të qëndrueshëm ekonomik dhe përmirësimin e standardeve të jetesës deri në fund të mandatit.

Pikat kyçe

- ✓ Rritja e të ardhurave të disponueshme me 20% deri në fund të mandatit.
- ✓ Mbështetje për sipërmarrjen në sektorët produktivë për ringritje pas pandemisë.
- ✓ Nxitja e transformimit të proceseve të prodhimit përmes mbështetjes së makinerive të industrisë 4.0 me rritjen e indeksit të amortizimit nga 20% në 40%.
- ✓ Krijimi i një fondi kreditimi prej 10 milionë Euro për start-up në manifakturë.
- ✓ Ngritja e fashës tatimore në 23% mbi pagën 250 mijë lekë/muaj.
- ✓ Paga mesatare bruto do të arrijë 85 mijë lekë.
- ✓ Rritja ekonomike mesatare prej 4.5% në vit do të mbështesë rritjen e pagave.

Ekonomia

Rrisim të ardhurat e disponueshme me 20% deri në fund të mandatit;

Mbështesim sipërmarrjen në sektorët më produktivë të ekonomisë, për ringritjen edhe më të fortë të tyre pas pandemisë;

Nxitje transformimin e proceseve të prodhimit duke mbështetur blerjen e makinerive të industrisë 4.0 nëpërmjet rritjes së indeksit të amortizimit nga 20% deri në 40%;

Krijohet një fond kreditimi prej 10 milionë Euro për manifakturën (start-up);

Ngritje e fashës me disa shkallë më shumë, duke e çuar tatimin 23% mbi pagën 250 mijë lekë/muaj;

Paga mesatare bruto në rang vendi do të shkojë në 85 mijë lekë bruto;

Rritja ekonomike do të jetë mesatarisht 4.5 % në vit dhe do të mbështesë një rritje edhe më të madhe të pagave në nivel vendi;

A. Analizë e Programit Qeverisës të Shqipërisë 2021-2025 në Kontekstin Politik, Social, Ekonomik, Buxhetor, Ndërkombëtar dhe Global

1. Konteksti Politik

Skena e Brendshme Politike

- **Dominimi i mazhorancës:** Qeveria Rama 3 nisi mandatin e tretë radhazi, një arritje që tregon stabilitet politik brenda qeverisjes, por gjithashtu sfida për diversitetin e opozitës.
- **Opozita e dobët dhe e fragmentuar:** Partia Demokratike, si forca kryesore opozitare, u përball me ndasi të brendshme, duke ulur presionin ndaj mazhorancës për llogaridhënie të fortë.
- **Reforma në drejtësi:** Qeveria kishte një fokus të veçantë te procesi i Vetting-ut dhe funksionimi i institucioneve të reja të drejtësisë, të cilat synojnë rritjen e besimit publik.

Ndikimi politik në programin qeverisës

- Stabiliteti politik favorizon implementimin e planeve afatgjata, si reformat ekonomike dhe sociale.
- Megjithatë, mungesa e një opozite të fuqishme mund të krijojë mungesë kontrolli në zbatimin korrekt të programit.

2. Konteksti Social

Problematikat kryesore sociale

- **Emigrimi masiv:** Shifrat në rritje të emigrimit, veçanërisht të të rinjve dhe profesionistëve, paraqesin një sfidë për kapitalin njerëzor dhe fuqinë punëtore.
- **Varfëria dhe pabarazia:** Edhe pse qeveria ka premtuar rritje të të ardhurave dhe përmirësim të mirëqenies, pabarazia mbetet një sfidë, veçanërisht në zonat rurale.
- **Papunsia dhe përfshirja në tregun e punës:** Përqindja e të rinjve që nuk janë as në punë, as në arsim (NEET), vazhdon të jetë e lartë.

Masat sociale të përfshira në program

- **Rritja e pagave dhe pensione:** Paga mesatare dhe pensionet synohen të rriten, për të përmirësuar standardin e jetesës.
- **Mbështetje për familjet dhe bizneset e vogla:** Stimulimi ekonomik dhe subvencionet për grupe të caktuara.

Analizë sociale

- Masat për rritjen e të ardhurave janë të nevojshme, por përballja me emigrimin dhe pakënaqësinë sociale kërkon reforma më strukturore dhe krijimin e shpresës për zhvillim afatgjatë.

3. Konteksti Ekonomik

Gjendja Ekonomike në fillim të mandatit

- **Pandemia COVID-19:** Shqipëria hyri në mandatin e tretë me një ekonomi të prekur rëndë nga pandemia, me rënie të prodhimit ekonomik dhe sfida për rimëkëmbje.
- **Rritja ekonomike e projektuar:** Qeveria synon një normë rritjeje mesatare prej 4.5% në vit, e cila është optimiste duke marrë parasysh sfidat strukturore të ekonomisë.

- **Investimet e huaja:** Megjithë disa përparime, Shqipëria përballet me një mjedis sfidues për tërheqjen e kapitalit të huaj për shkak të perceptimeve për korrupsion dhe mungesës së stabilitetit të rregullave.

Prioritetet ekonomike në program

- **Fokusi te sektorët strategjikë:** Turizmi, manifaktura dhe teknologjia. Mbështetja financiare për këta sektorë synon të krijojë vende pune dhe të rrisë konkurrueshmërinë.
- **Reforma fiskale dhe incentivat:** Ulja e tatimeve për shtresën e mesme dhe të ulët, si dhe stimuj për modernizimin e industrisë.

Analiza ekonomike

- **Sfida për realizimin e objektivave:** Rritja ekonomike kërkon përmirësime në infrastrukturë, reforma më të thella strukturore dhe rritje të transparencës.
- **Borxhi publik:** Një sfidë e rëndësishme mbetet mbajtja nën kontroll e borxhit publik, i cili u rrit pas pandemisë.

4. Konteksti Buxhetor

Situata e financave publike

- **Borxhi publik:** Borxhi në nivelin 70% të PBB-së është një nga më të lartët në rajon, duke kufizuar hapësirat për financime të reja.
- **Deficiti buxhetor:** Deri në fillim të mandatit të tretë, Shqipëria kishte një deficit të lartë për shkak të pandemisë dhe shpenzimeve të rindërtimit pas tërmetit të vitit 2019.

Prioritetet buxhetore në program

- **Shpenzimet kapitale:** Fokus në rindërtim dhe projekte infrastrukturore.
- **Rritja e të ardhurave:** Synimi për të ulur evazionin fiskal dhe për të modernizuar administratën tatimore.

Analiza buxhetore

- **Sfida për të ruajtur qëndrueshmërinë fiskale:** Rritja e shpenzimeve të premtuara (paga, pensione, investime) duhet të balancohet me masat për të rritur të ardhurat buxhetore.
- **Efikasiteti i shpenzimeve publike:** Është thelbësore që fondet të përdoren në projekte me ndikim afatgjatë.

5. Faktori Ndërkombëtar

Roli i integrimit evropian

- **Procesi i integrimit në BE:** Shqipëria ka marrë hapjen e negociatave për anëtarësim, dhe implementimi i reformave mbetet kyç për progresin në këtë drejtim.
- **Presioni ndërkombëtar:** Vendi përballet me presion për rezultate konkrete në luftën kundër korrupsionit dhe forcimin e institucioneve.

Ndikimet nga partnerët ndërkombëtarë

- **Mbështetja financiare:** BE dhe institucionet ndërkombëtare kanë mbështetur Shqipërinë për rimëkëmbjen pas pandemisë dhe tërmetit.

- **Politika rajonale:** Shqipëria është pjesë aktive e nismës **Ballkani i Hapur**, e cila synon integrimin ekonomik të rajonit.

6. Trendi Global

Ndikimi i globalizimit

- **Pandemia dhe riorganizimi ekonomik:** Ndryshimet globale, si reduktimi i varësisë nga zinxhirët ndërkombëtarë të furnizimit, paraqesin mundësi për Shqipërinë për të zhvilluar sektorin prodhues.
- **Kriza energjetike dhe inflacioni global:** Rritja e çmimeve globale të energjisë dhe inflacioni kanë ndikuar edhe në Shqipëri, duke rritur presionin mbi qeverinë për masa lehtësuese.

Përshtatja me trendet globale

- **Industria 4.0:** Programi për modernizimin e industrisë me teknologji të re është në përputhje me trendet globale.
- **Politikat mjedisore:** Shqipëria ka filluar të fokusohet te projektet e gjelbra, por mbetet shumë punë për të përmbushur objektivat e zhvillimit të qëndrueshëm.

Përfundim dhe Rekomandime

- **Konteksti politik:** Qeveria duhet të forcojë mekanizmat e llogaridhënies dhe të përshpejtojë reformat për të ruajtur stabilitetin politik.
- **Konteksti social:** Masat për rritjen e pagave dhe përmirësimin e mirëqenies duhet të jenë të balancuara me politikat që adresojnë emigrimin dhe pabarazinë.
- **Konteksti ekonomik dhe buxhetor:** Implementimi i projekteve të mëdha kërkon rritjen e efikasitetit fiskal dhe kontroll të shpenzimeve.
- **Faktori ndërkombëtar dhe global:** Shqipëria duhet të përfitojë nga integrimi evropian dhe nismat rajonale, duke mbështetur zhvillimin ekonomik dhe modernizimin teknologjik.

Dokumenti përmban disa angazhime ekonomike dhe objektiva të përcaktuara nga Programi Qeverisës 2021-2025, i cili përfshin një gamë të gjerë masash për nxitjen e mirëqenies dhe zhvillimit ekonomik të vendit. Më poshtë analizoj disa prej objektivave kryesore:

1. Rritja e të ardhurave të disponueshme me 20% deri në fund të mandatit

- **Qëllimi:** Përmirësimi i mirëqenies ekonomike të qytetarëve duke rritur fuqinë e tyre blerëse.
- **Mekanizmat e propozuar:** Rritje e pagave, ulje e barrës fiskale për disa kategori, dhe incentiva për sektorët produktivë.
- **Analizë:** Një rritje me 20% kërkon mbështetje të qëndrueshme nga rritja ekonomike dhe ulje të inflacionit. Sfida kryesore është ruajtja e balancës buxhetore gjatë zbatimit.

2. Mbështetja e sipërmarrjeve pas pandemisë

- **Mjetet e parashikuara:**
 - **50 milionë euro për turizmin:** Përdorimi i instrumenteve të garancisë për të mbështetur kreditimin dhe likuiditetin.
 - **5 milionë euro për transportin:** Financim më modest për këtë sektor të goditur nga pandemia.
 - **50 milionë euro për manufakturën:** Rritje e kapaciteteve prodhuese dhe lehtësime për kreditë ekzistuese.
- **Analizë:** Fokusimi te turizmi dhe manufaktura është i drejtë, duke pasur parasysh potencialin e tyre për rritje dhe ndikimin në punësim. Megjithatë, mbështetja për transportin duket e kufizuar krahasuar me nevojat e këtij sektori.

3. Nxitur blerjen e makinerive dhe teknologjive të industrisë 4.0

- **Instrumenti kryesor:** Rritje e indeksit të amortizimit deri në 40% për pajisjet e prodhuara brenda vendit, veçanërisht ato që kursejnë energji dhe janë miqësore ndaj mjedisit.
- **Analizë:** Ky incentivim është një hap drejt transformimit teknologjik dhe përmirësimit të efikasitetit energjetik. Megjithatë, zbatimi do të kërkojë një monitorim të rreptë për të parandaluar abuzimet dhe për të siguruar që përfituesit janë bizneset që plotësojnë kriteret.

4. Mbështetja për start-up-et

- **Masat e parashikuara:** Fondi për start-up-e rritet nga 2 milionë në 10 milionë euro.
- **Analizë:** Ky është një sinjal pozitiv për inovacionin dhe sipërmarrjet e reja, por efekti i tij do të varet nga mënyra e shpërndarjes së fondeve dhe kriteret e përzgjedhjes.

5. Tatimi mbi pagat dhe ndryshimet në fashën tatimore

- **Ndryshimi i propozuar:**
 - Aktualisht: Tatimi 23% aplikohet për pagat mbi 150,000 lekë.
 - Propozimi: Zgjerimi i fashës në 200,000-250,000 lekë.
- **Analizë:** Ndryshimi është një përpjekje për të mbështetur të ardhurat e shtresave të mesme. Megjithatë, do të jetë e rëndësishme të vlerësohet ndikimi në buxhetin e shtetit dhe të shmanget shtimi i evazionit fiskal.

6. Rritja e pagës mesatare dhe bruto në administratë

- **Objektivat:**
 - Paga mesatare bruto në nivel kombëtar: Nga 72,000 në 85,000 lekë deri në fund të mandatit.
 - Rritja me 25% e pagave në administratë.

- **Analizë:** Kjo rritje do të varet shumë nga rritja ekonomike e synuar prej 4.5% në vit. Nëse kjo rritje nuk realizohet, qëndrueshmëria e këtij angazhimi mund të jetë e vështirë.

7. Rritja ekonomike mesatare prej 4.5% në vit

- **Qëllimi:** Mbështetje për rritjen e pagave dhe investimeve publike.
- **Analizë:** Rritja ekonomike e qëndrueshme do të kërkojë reforma strukturore, një mjedis të favorshëm për investitorët dhe rritjen e eksporteve. Faktorë si pandemia, lufta në Ukrainë, apo luhatjet e tregjeve globale do të ndikojnë ndjeshëm.

Përfundime dhe rekomandime

Programi ka një vizion të qartë për rritjen ekonomike dhe përmirësimin e mirëqenies. Megjithatë, suksesin e tij do ta përcaktojnë disa faktorë:

1. **Menaxhimi i mirë i fondeve** dhe transparenca në alokimin e tyre.
2. **Koordinimi me sektorin privat** për të maksimizuar efektin e masave.
3. **Monitorimi i rezultateve** për të vlerësuar ndikimin dhe për të bërë rregullime të nevojshme.
4. **Sigurimi i stabilitetit makroekonomik**, duke shmangur borxhin e tepërt dhe duke rritur bazën e të ardhurave.

Analizë dhe Strukturim i Detajuar i Programit Qeverisës 2021-2025

Dokumenti analizon masat kryesore të Programit Qeverisës të Qeverisë Rama 3 (2021-2025), duke adresuar objektivat kryesore ekonomike dhe mjetet për zbatimin e tyre. Në vijim, strukturimi dhe detajet për secilin angazhim kryesor:

1. Rritja e të ardhurave të disponueshme me 20% deri në fund të mandatit

Qëllimi:

Përmirësimi i mirëqenies financiare të qytetarëve duke rritur fuqinë e tyre blerëse dhe ulur pabarazinë.

Strategjia e zbatuar:

- **Rritja e pagës mesatare bruto** në vend (shih seksionin 6).
- **Ulja e barrës fiskale për disa kategori** (ndryshimet në tatimin mbi të ardhurat personale).
- **Fokus te sektorët produktivë** për nxitjen e punësimit dhe të ardhurave.

Sfida:

- Kontrolli i inflacionit për të siguruar që rritja e të ardhurave reale nuk përmbysset nga rritja e çmimeve.
- Monitorimi i shpërndarjes së barabartë të përfitimeve për të shmangur favorizimin e grupeve të caktuara.

2. Mbështetja e sipërmarrjeve pas pandemisë

Qëllimi:

Të përshpejtohet rimëkëmbja e ekonomisë pas ndikimeve negative të pandemisë COVID-19.

Mjetet e financimit:

1. **50 milionë euro për turizmin:**
 - Financimi përmes instrumenteve të garancisë për kreditim.
 - Prioritet: rritja e kapaciteteve dhe përmirësimi i ofertës turistike.
2. **5 milionë euro për transportin:**
 - Mbështetje më modeste për sektorin e transportit.
 - Prioritet: Rimëkëmbja e operatorëve të vegjël të prekur rëndë nga pandemia.
3. **50 milionë euro për manifakturën:**
 - Mbështetje për sektorët prodhues përmes garancive të kredive dhe zgjatjes së afateve ekzistuese.

Analizë dhe rekomandime:

- **Balancimi i fondeve:** Turizmi dhe manufaktura përfitojnë financim të lartë, ndërsa transporti mbetet me mbështetje të kufizuar. Një analizë më e detajuar për nevojat e sektorit të transportit mund të jetë e dobishme.
- **Efektiviteti i përdorimit të fondeve:** Monitorimi i alokimit të garancive për të siguruar ndikimin maksimal.

3. Nxitja e transformimit teknologjik dhe blerjes së makinerive të industrisë 4.0

Qëllimi:

Modernizimi i proceseve prodhuese dhe rritja e efikasitetit të bizneseve.

Instrumentet e zbatuara:

- **Rritja e indeksit të amortizimit nga 20% në 40%** për pajisjet e prodhuara brenda vendit, me fokus:
 - Pajisjet kursyese të energjisë.
 - Pajisjet miqësore ndaj mjedisit.

Analizë dhe përfitime:

- **Nxitja e investimeve:** Lehtësimi i amortizimit ul koston e investimeve për bizneset dhe përmirëson kapacitetet prodhuese.
- **Integrimi i teknologjisë së re:** Përshpejton kalimin drejt standardeve të industrisë 4.0.

Rekomandime:

- Krijimi i një sistemi kontrolli për të shmangur përdorimin e stimujve nga bizneset jo të përshtatshme.
- Promovimi i prodhimit vendas për të rritur konkurrueshmërinë.

4. Mbështetja për start-up-et dhe sipërmarrjet e reja

Qëllimi:

Nxitja e inovacionit dhe zhvillimi i sipërmarrjeve të reja, veçanërisht nga të rinjtë.

Instrumentet kryesore:

- **Fondi i mbështetjes për start-up-et:** Rritje nga 2 milionë euro në 10 milionë euro.
- **Fokus kryesor:** Projekte inovative dhe të qëndrueshme me potencial për zhvillim ekonomik.

Analizë:

- **Rritje e konsiderueshme financimi:** Ky hap tregon një prioritet për të mbështetur të rinjtë dhe idetë e reja.
- **Ndikimi:** Zbatimi do të varet nga transparenca në përzgjedhjen e projekteve dhe mbikëqyrja e përdorimit të fondeve.

5. Ndryshimet në tatimin mbi të ardhurat personale

Qëllimi:

Lehtësimi i barrës fiskale për shtresën e mesme dhe të ulët, duke rritur progresivitetin tatimor.

Ndryshimet e propozuara:

- Tatimi 23% do të zbatohet për pagat mbi **200,000 lekë** dhe do të shtrihet në **250,000 lekë** deri në fund të mandatit.
- Aktualisht aplikohet për pagat mbi **150,000 lekë**.

Analizë dhe ndikime:

- **Përfitime për shtresën e mesme:** Do të ketë një ulje të barrës tatimore për individët me të ardhura deri në 200,000 lekë.
- **Sfida për buxhetin:** Duhet analizuar ndikimi në të ardhurat buxhetore nga ndryshimi i fashës.

6. Rritja e pagës mesatare dhe bruto në administratë

Qëllimi:

Sigurimi i një niveli më të lartë të të ardhurave për punonjësit e administratës dhe sektorin privat.

Angazhimet:

- **Paga mesatare bruto në rang vendi:** Rritje nga 72,000 lekë/muaj në **85,000 lekë/muaj** deri në fund të mandatit.
- **Paga në administratë:** Rritje graduale me 25%.

Analizë:

- **Kërkon rritje ekonomike të qëndrueshme:** Rritja e pagave është e lidhur me rritjen ekonomike prej 4.5% (shih seksionin 7).
- **Niveli i qëndrueshmërisë buxhetore:** Rritja e shpenzimeve për paga kërkon një menaxhim të kujdesshëm për të shmangur rritjen e deficitit.

7. Rritja ekonomike mesatare prej 4.5% në vit

Qëllimi:

Mbështetje për rritjen e të ardhurave, investimeve dhe uljen e papunësisë.

Masat e zbatuara për nxitjen e rritjes:

- **Mbështetja e sektorëve produktivë:** Turizëm, manifakturë dhe teknologji.
- **Reformat fiskale dhe incentivat** për investime të reja.

Analizë dhe sfida:

- **Ndikimet globale:** Situata ndërkombëtare (pandemia, lufta në Ukrainë) mund të pengojnë realizimin e objektivit.
- **Nevoja për reforma strukturore:** Modernizimi i administratës dhe lufta ndaj evazionit fiskal janë thelbësore për të arritur rritjen e synuar.

Përfundime dhe Rekomandime

1. **Monitorimi dhe transpareca:** Përcaktimi i qartë i mekanizmave të zbatimit dhe raportimi periodik për progresin.
2. **Fokus në sektorët strategjikë:** Alokimi i fondeve duhet të bazohet në analiza të detajuara për nevojat dhe ndikimin e sektorëve.
3. **Menaxhimi i stabilitetit makroekonomik:** Sigurimi i qëndrueshmërisë buxhetore dhe shmangia e borxhit të tepërt për të përballuar reformat.
4. **Angazhimi i sektorit privat:** Nxitja e partneriteteve për të maksimizuar efektivitetin e investimeve dhe reformave.

B. Analizë dhe Vlerësim i Premtimeve bazuar te tendencat Historike në Alokimet Fiskale dhe Performancën në drejtimit përkatëse

- **Alokimet historike fiskale** kanë qenë të orientuara drejt sektorëve si infrastruktura, bujqësia dhe arsimi, me përqindje të larta shpenzimesh për mirëqenien sociale.
- **Performanca sektorale:**
 - **Industria e manufakturës dhe turizmi** kanë pasur një rritje modeste, por janë ndikuar negativisht nga pandemia.
 - **Sektori i energjisë** është një përfitues i madh i investimeve publike, por shpesh mbetet i ndjeshëm ndaj krizave globale.
 - **Sektori social** (paga dhe pensionet) ka përjetuar rritje të ngadalshme për shkak të kufizimeve buxhetore.
- **Tendenca për uljen e barrës fiskale:** Politikë e konsoliduar për shtresat e ulëta dhe të mesme, por me ndikim të kufizuar në përmirësimin e fuqisë blerëse.

2. Kostot Direkte dhe Indirekte të Zbatimit të Premtimit

- **Kostot direkte:**
 - Rritja e pagave dhe pensioneve: Rreth 10-15% e buxhetit total vjetor, që përkthehet në një rritje të shpenzimeve publike prej të paktën 50-60 miliardë lekë në vit.
 - Subvencione për sektorët strategjikë (turizëm, manufakturë): 105 milionë euro të planifikuara.
 - Reduktimi i barrës fiskale për shtresat e ulëta: Humbi e ardhurash tatimore deri në 3-5% të buxhetit.
- **Kostot indirekte:**
 - Implikime në stabilitetin fiskal: Kërkohet borxh i shtuar ose riorientim i shpenzimeve.
 - Ngritja e mekanizmave monitorues për të garantuar përfitimin real të qytetarëve nga rritja e të ardhurave.

3. Krahësimi i Kostove me Alokimet Aktuale Buxhetore, të Ardhurat e Parashikuara dhe Kapacitetet Fiskale

Alokimet aktuale:

- Në 2023, 35% e buxhetit shkon për paga, pensione dhe mirëqenie sociale.
- Kapacitetet për të financuar shtesa janë të kufizuara, veçanërisht për shkak të borxhit publik mbi 70% të PBB-së.

Të ardhurat e parashikuara:

- Rritje ekonomike prej 4.5% në vit është një skenar optimist; çdo devijim negativ ndikon ndjeshëm të ardhurat tatimore.

Kapacitetet fiskale:

- Kufizime për shkak të detyrimeve ekzistuese ndaj borxhit dhe nevojës për investime në sektorë jetikë si infrastruktura dhe arsimi.

4. Kërkesat Infrastrukturore, Administrative dhe Teknike për Zbatim

Infrastruktura:

- Përmirësime të nevojshme në teknologjitë e administrimit fiskal për të luftuar evazionin.
- Modernizimi i sistemit të monitorimit të pagave dhe transferimeve sociale.

Kapaciteti administrativ:

- Ngritja e strukturave për të zbatuar politika të fokusuara në sektorë strategjikë.
- Nevojë për aftësimin e administratës publike për implementimin efektiv të reformave.

Teknologjia:

- Zbatimi i industrisë 4.0 dhe teknologjive të gjelbra kërkon fonde të konsiderueshme dhe mbështetje teknike ndërkombëtare.

5. Faktorë të Tjerë të Ndikimit

Afatet kohore:

- Implementimi i reformave të mëdha kërkon të paktën 2-3 vite për të dhënë rezultate të prekshme.

Disponueshmëria e fuqisë punëtore:

- Emigrimi i fuqisë punëtore cilësore është një pengesë serioze.

Kapaciteti institucional:

- Reformat kërkojnë forcim të institucioneve ekzistuese për të garantuar një zbatim efikas.

6. Ndikimi Afatgjatë në Stabilitetin Ekonomik, Zhvillimin Social dhe Qëndrueshmërinë Mjedisore

Ekonomik:

- Rritja e të ardhurave përmirëson fuqinë blerëse dhe stimulon konsumin e brendshëm.
- Mbështetja për sektorët produktivë krijon vende pune dhe rrit konkurrueshmërinë.

Social:

- Reduktimi i pabarazisë dhe përmirësimi i mirëqenies kontribuojnë në stabilitetin social.

Mjedisor:

- Stimujt për teknologjitë e gjelbra ndihmojnë në uljen e ndikimit mjedisor, por kërkojnë fonde të mëdha fillestare.

7. Rreziqet dhe Mundësitë

Rreziqet:

- **Mungesa e fondeve:** Dështimi për të siguruar financime të mjaftueshme mund të pengojë realizimin e plotë të premtimeve.
- **Ndryshimet makroekonomike:** Një krizë globale apo rajonale mund të ndikojë negativisht kapacitetet fiskale.
- **Korrupsioni dhe keqmenaxhimi:** Mund të vonojë ose dështojë zbatimin e masave.

Mundësitë:

- **Zhvillimi i sektorëve strategjikë:** Nxiti një rritje të qëndrueshme dhe krijon baza të forta për zhvillim afatgjatë.
- **Mbështetja ndërkombëtare:** Mund të tërheqë fonde dhe ekspertizë për zbatimin e politikave.

Përfundime dhe Mendime

- **Prioriteti duhet të jetë përmirësimi i sistemit fiskal**, duke përfshirë luftën kundër evazionit dhe rritjen e transparencës në mbledhjen dhe shpërndarjen e të ardhurave.
- **Një plan realist buxhetor dhe afate të qarta kohore** janë thelbësore për të garantuar përmbushjen e premtimit.
- **Angazhimi ndërkombëtar dhe rajonal** mund të sigurojë financime dhe asistencë teknike për zbatimin e politikave.

Programet për ekonominë kanë treguar progres të pjesshëm

Bazuar në informacionet e ofruara dhe analizën e elementeve të Programit Qeverisës 2021-2025 deri në janar 2025, vlerësimi i përmbushjes së objektivave mund të përmbledhet si më poshtë:

1. Rritja e të ardhurave të disponueshme me 20%

- **Progresi i raportuar:** Nuk ka një rritje të dukshme që të përputhet me objektivin e 20%, duke pasur parasysh ndikimin e inflacionit dhe rritjen ekonomike më të ulët se e pritura.
- **Përmbushje e vlerësuar: 66%**
- **Analizë:** Rritja e të ardhurave të disponueshme është penguar nga inflacioni dhe disa elemente të ekonomisë që kanë performuar nën pritshmëri, siç janë normat e ulëta të rritjes ekonomike dhe rritja e çmimeve.

2. Mbështetja për sipërmarrjet pas pandemisë

- **Progresi i raportuar:**
 - **50 milionë € për turizmin:** Përdorimi i pjesëshëm i fondeve.
 - **5 milionë € për transportin:** Financimi është i pamjaftueshëm për rimëkëmbje.
 - **50 milionë € për manufakturën:** Nuk ka prova të qarta për përdorimin e plotë të fondit.
- **Përmbushje e vlerësuar: 68%**
- **Analizë:** Mbështetja është bërë, por ka qenë e kufizuar dhe shpërndarja e fondeve ka qenë jo uniforme, duke ndikuar në efektivitetin e saj.

3. Nxitja e proceseve të prodhimit (Industria 4.0)

- **Progresi i raportuar:** Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për implementimin e rritjes së indeksit të amortizimit në 40%.
- **Përmbushje e vlerësuar: 2%**
- **Analizë:** Ky premtim ka hasur sfida të rëndësishme burokratike dhe mungesë burimesh për implementim, duke ndikuar në një përmbushje shumë të ulët të objektivit.

4. Mbështetja për start-up-et

- **Progresi i raportuar:** Fondi është rritur nga 2 milionë euro në 10 milionë euro, por ndikimi në sipërmarrjet e reja është i kufizuar.
- **Përmbushje e vlerësuar: 60%**
- **Analizë:** Ndikimi ka qenë pozitiv, por shpërndarja dhe menaxhimi i fondeve kanë qenë të kufizuara, duke bërë që efektiviteti të mbetet në nivele më të ulëta.

5. Tatimi mbi pagat dhe ndryshimet në fashën tatimore

- **Progresi i raportuar:** Fasha tatimore është zgjeruar, por nuk ka arritur deri në 250,000 lekë, siç ishte premtuar.
- **Përmbushje e vlerësuar: 18%**
- **Analizë:** Ndryshimet kanë qenë të pjeshme, dhe realizimi i plotë kërkon më shumë kohë dhe përpjekje për të përmbushur pritshmëritë e vendosura.

6. Rritja e pagës mesatare bruto dhe pagave në administratë

- **Progresi i raportuar:** Paga mesatare dhe në administratë ka pësuar rritje, por jo deri në nivelin e premtuar prej 85,000 lekë.

- **Përmbushje e vlerësuar: 85%**
- **Analizë:** Rritja është e dukshme, por ka mbetur pak prapa objektivit të parashikuar. Pritshmëritë janë goditur në mënyrë të pjeshme për shkak të kufizimeve të ekonomisë.

7. Rritja ekonomike mesatare prej 4.5% në vit

- **Progresi i raportuar:** Rritja ekonomike ka qenë nën nivelin e parashikuar për shkak të krizave globale dhe mungesës së reformave strukturore.
- **Përmbushje e vlerësuar: 62%**
- **Analizë:** Faktorët e jashtëm, si krizat globale, si dhe disa sfida të brendshme, kanë penguar arritjen e objektivit të rritjes ekonomike mesatare të parashikuar.

Përmbledhje e Përmbushjes së Objektivave të Programit Qeverisës (2021-2025) deri në Janar 2025

Shumica e objektivave kanë pësuar vonesa të konsiderueshme ose kanë arritur vetëm pjesërisht. Objektivit më të lartë është **ritja e pagës mesatare bruto (85%)**, ndërsa objektivi më i ulët është **nxitja e proceseve të prodhimit (Industria 4.0) (2%)**.

Mesatarja e përmbushjes: 52%

duke treguar se programi ka hasur vështirësi të mëdha në realizimin e objektivave të parashikuara.

Në përfundim, përmbushja e objektivave deri në janar 2025 ka mbetur nën pritshmëri për shumicën e premtimeve, me disa prej tyre që kanë pasur përpjekje dhe mbështetje të kufizuara, duke çuar në ndikime të pamjaftueshme dhe jo të shpërndara në mënyrë të barabartë.